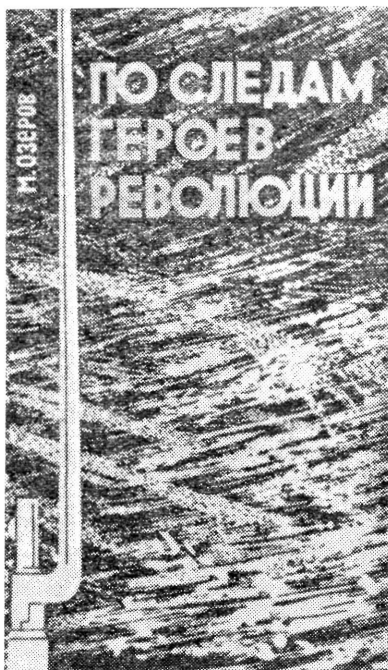

M. OZEROV:

ПО СЛЕДАМ ГЕРОЕВ РЕВОЛЮЦИИ*

(Moszkva, Szimferopol, 1967. 140 o.)

Ozerov újságíró a riporter szorgalmával az érdekes, az olvasót különösen megragadó részletek felkutatásának jól kifejlett érzékével gyűjtötte össze szinte morzsánként az adatokat és tényeket azokról az internaciona-

lista harcosokról, katonákról, pártpolitikai szervezőkről, akik 1918 és 1920 között vették ki részüket a mesés természeti szépségekben bővelkedő Krim-félsziget dolgozóinak egy új, emberibb társadalmi rendért folyó küzdelméből. A könyvecske hősei messze földről vetődtek a tájra: Lengyelországból, Csehországból, Németországból, Franciaországból, Bulgáriából, Szerbiából, Magyarországról, Romániából.

Számunkra különösen érdekes az, amit hazánkfiairól ír a szerző.

A könyvet olvasva megismerkedhetünk azokkal a lengyel forradalmárokkal, akik miután megjárják a cári kényszermunkatáborokat, 1917-ben Krimben a helyi szovjet és pártvezetés élvonalába kerültek. Közéjük tartozott az OK(b)P kormányzósági bizottságának elnöke, Jan Tawarczki, a krími belügyi népbiztos — Stanisław Novoselski, akiket 1918 áprilisában a német megszállók és a helyi ellenforradalmárok végeztek ki. 1917—1918-ban sok román menekült került a félszigetre, számosan a szocialisták közül. Az utóbbiak derekasan kivették részüket a szocialista forradalom harcaiból, a német betolakodók ellen vívott küzdelemből.

1918 őszén a félszigeten antantcsapatok szálltak partra, főleg franciák, akiknek soraiiban forradalmi szervezkedés kezdődött. Érdekes epizódokat,

* A forradalom hősei nyomában

élményeket elevenít meg a szerző a francia flotta 1919 tavaszi lázadásáról, annak előkészületéről és lefolyásáról.

1920-ban a félsziget Vrangel tábornok csapatainak erődjévé vált. „Barátok sietnek segíteni” a címe annak a fejezetnek, melyben Ozerov azoknak a német, lengyel, magyar, román, bolgár, olasz internacionalistáknak állít emléket, akik az ellenforradalom utolsó oroszországi fészkeinek a felszámolásához járultak nem egy esetben életük feláldozásával hozzá. Név szerint ezúttal talán csak a magyarokat említenénk meg. Külön alfejezet szól Zalka Mátéről, a 136. dandár törzsének segédtsíztjéről, aki I. F. Fegyko 46. hadosztályának kötelékében harcolt a Dnyeper alsó folyása mentén a fehér báró, Vrangel seregei ellen. Nagy terjedelmet szentel Ozerov Kun Bélának, a Déli Front Forradalmi Katonai Tanácsa tagjának, akinek 1920 októberében és novemberében jelentős szerep jutott a Vrangel ellen küzdő csapatok politikai vezetésében. A könyvből ka-

punk először életszerű képet arról, hogyan folytatta politikai felvilágosító munkáját és miként mutatott személyesen példát a bátorságról az első vonalban a magyar kommunista mozgalom vezetője. A félsziget felszabadítása után a Kun néhány hónapon át a Krími Forradalmi Bizottság elnökének teendőit látta el. Tevékenységének rekonstruálása céljából a szerző több kortársat szólaltat meg.

Megragadja figyelmünket az 51. hadosztály ezredparancsnokának, Csengerynek a neve, aki a perekopi földnyelv ostromában tűnt ki hősiességével. Kár, hogy a róla és Janik Béláról nem sikerült a szerzőnek bővebbet megtudnia.

Ozerov gondos kutatás eredményeként közrebocsátott történelmi riportja nemcsak élvezetes olvasmány, hanem személyi vonatkozásban, az internacionalisták történetével foglalkozók számára forrásul is szolgálhat.

Józsa Antal